

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kívánató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés főlvetetik a pontosan közöltetik.

Foglalát: Magyarország és Erd. (jelesadokozás a miskolci tűzkárvalottak számára; Kisfaludy-Társaság; országgyűlési közlemény: a magyar nyelv's büntető törvénykönyv föltöltés folytatása; budapesti napló: szabó-statisztikai adat, irodalmi újdonság, Budán sárkány ütött tanyát, magyar játékszini krónika; iskolai híradás: Mosonmegye országgyűlési pótlékutatisítások; Zemplénymegye: tisztviselői kicsapongások, büntető törvénykönyv tárgyi utasítások sa't.)
Szerbia (a beügyek szabályoztatása; a berát kihirdetetik)
Amerika (Hayti, Északamerika és Mexiko.)
Spanyolország (Barcelona folyást zavarog; választási mozgalmak és remények.)
Anglia (néhány Rehekkaita elfogadott; O'Connell irlandi parlamentje; valástürelm példája; Victoria Ostendéb.)
Franciaország (a kir. család St. Cloudba költözött; a fiatal Napoleon hg helyzete Hamban.)

Magyarország és Erdély

Adakozás. A miskolci tűzkárvalottak fölségelésére Czegléd m. város bírái 301 fr. 20 vkr.nyi gyűteményt küldtek e' lapok szerkesztőségéhez az illető helyre szolgáltatás végett.

Kisfaludy-társaság. I. Miatán Tóth Lőrincz ur, hat évig viselven a titoknok i hivatalát, azt a társaság kezébe letette; ez neki eddigi lelkes és buzgó közre munkálkodásáért köszönetet szavazott; s a választást aug. 1-re tűzvé ki, a legközelebbi három társasági évre titkos voksolás útján egy értelemmel Erdélyi János munkás tagját választotta; kihez ennélfogva utasítottak mindazok, kiknek az intézethez közléseik vannak. — II. Emlékezetbe hozatnak a társaság 1844re kitett következő jutalmait, ugyanint 1. (Szépműtani): Előrebocsátván, mik legyenek az ugynevezett új francia (komo'y) dráma jellemző tulajdonai; mutattassék ki, milly viszonyban áll az a drámai világirodalom egyéb kitünőbb irányaihoz; mik annak egyfelől követésre, másfelől kerülésre intő oldalai, s melly irány az, mellyet mind a belső becsét, mind a szini hatást tekintve, szinköltőinknek követni kell. Jutalma 15 ar. 2. (Költői): Kivánatik egy, valamely emberi szenvedélyt előállító, s az életre nézve fontos igazságokkal átszőtt tanköllemény, mellyben a tárgy nemcsak a külső (kötött), hanem a belső (költői) alak szépségeivel is, képzelemhez és kedélyhez szólólag, adatik elő. Jutalma ennek szinte 15 arany. Mindkét rendbeli pályamunkák beküldésének határnapja f. évi nov. 20dika, melly időig azokat tisztán s idegen kézzel írva, lapozva, s írójok nevét rejtő, gondosan bepecsételt levélre hivatkozó jellegével ellátva, Erdélyi János titoknok ur (Pesten Föld-Dunator, 39. sz.) veszi által. — III. Megszünnén azon körülmények, mik a nemzeti könyvtár első folyamában megjelenő „Kisfaludy Károly minden munkái” nyolczadik (vagyis ingyen) füzet megjelenését akadályoztaták, annak képestül f. évi novemberi pesti vásárra megjelenése iránt a társaság levelezőji s az előfizetők ezennel bizonyossá tétetnek. — IV. A nemzeti könyvtár második folyamának első füzeté, mellyben Kármán I. írásai foglaltatnak és „Fanni Hagymányai” megkezdetnek, Kármán és Fanni arcképeivel díszesítve, Pesten Hartleben könyvtárosnál megjelent, s 40 kron (a folyam utolsó füzeté előfizetése mellett) a két haza minden hiteles könyvtárusai, valamint a társaság kéréséhez képest a Kisfaludy K. munkái előfizetőségűjtői által is, kapható. A második füzet, mellyben Fanni Hagymányai foglaltatnak, és Csokonai Vitéz Mihály minden munkái kezdetnek meg, sajtó alatt van, s oct. 15kén kiadatik. — V. Sajtó alatt van a Kisfaludy-társaság Évlapjai negyedik kötete is, melly novemberi vásárra jelenendik meg Eggenberger J. és fia academiái könyvtárusokkal, s kapható leszen szinte minden hazai könyvesboltban. — Végre VI. kéretnek a

társaság alapító s pártoló tagjai, hogy az 1843-ra még hátralevő kamat- és segédpénz-tartozásait minélelőbb méltóztatnának Pestre a társaság pénztárnokához Nagy Ignác urhoz (a Jelenkor hivatalába) beküldeni. Kelt Pozsonyban, sept. 12. 1843. D. Schedel Ferencz, igazgató.

Országgyűlési közlemény.

LV-ik kerül. ülés folytatása sept. 14-én a magyar nyelv iránti főrendi második üzenet tárgyában: Midőn a főkdek azt sürgetik, hogy Horvátországban egyes hivatalnokokra ne terjesztessék a magy. nyelv, azt mutatják, hogy ők mindidegeneknek tartják a horvátokat, pedig azok a mi rokonink's barátink. A közigazgatás, hogy akadhatna fel? miután már félszázad óta látja a kormány nemzeti nyelvünk diplomatikai állásra törekvését, e' részben gondoskodhatott's gondoskodhatik. Mily lelkesülés volt 1830-ban Horvátországban nyelvünk iránt, 's mi a mostani változás oka? mert illyrek kaptak a kormányra. Ott van egy egyházi, egy világi főember's egy professor, kikre nézve méltán kívánhatja a nemzet a hivataltöli megfosztatást. 1805ben Horvátország tartománygyűlésében statutum hozatott a diák nyelv használata iránt, e' statutumot 1806ban őfels. megerősítette. A főkdek védik a statutumot, más felől ismét általunk „a tetszősök szerinti használhatóság” kifejezéssel le akarják rontani, 's így ők mást hirdetnek, mint a mit cselekesznek. Mi a horvát követek magyar nyelven beszölését illeti, azt mi törvényben kijelenteni nem fogjuk; mert minden testületnek van joga tanácskozási nyelvére nézve intézkedni, és a magyar nyelv iránti törvényjavaslat általános's részletekbe bocsátkozni nem akarunk. Akármit tegyünk, mi nem tehetünk oly keveset, 's nem engedhetünk oly sokat, hogy az illyrek megelégljenek. Vagy e' részben a fők politikára hivatkozunk? igaz, ők ugy szokták, hogy a' holjogalap nincs, ott a' hazafiság's nemzetiség-hiányt azzal akarják palástolni, miszerint mindig a' politikával állnak elő, pedig legjobb politika a' jogszerűség. Köv. a' 3ik szónok. Ez már ugy mond magában is szomorító, mikép aziránt, hogy nyelvünket használhassuk, törvényeket kell hoznunk, de még szomorítóbb, hogy e' törvények hozatalában éppen azoktól látunk akadályt tétetni, kik legtöbbször tartoznak a' nemzetnek 's leginkább lekötelezetjei a' hazának. Ha 50 éves nemzeti buzgóságunk csekély eredményét tekintjük, nem lehet meg nem győződünk, hogy ezt a' permissiv törvények okozták 's most valahára pozitív törvényeket akarunk életbe léptetni, 's mi történik? a' fők módosítás ürve alatt toldják földjék, 's mindenféle ajtócskák' 's clausulákkal ugy ellátják, hogy a' törvény czélozta siker, ismét kijátszathal. Annak törvényben kimondatása, hogy mi a' horvátokra elnyomólag hatni nem akarunk, annyit mint diplomacie megismerni, hogy az illy mozgalom magyar nemzet erőtetése-okozta reactio. Azt kívánják a' fők, hogy a' horvát hivatalnokokra ne terjesztessék ki a' magyar nyelv, mert azok magyarul nem tudnak; hiszen már 1830ban törvénnyel köteleztettek erre, most hát azt mondjuk-e ki hogy az 1830ki törvénynek ereje nem volt? A' hivatalnokok kivétele nem egyebre mint kijátszásra szolgálta alkalmul, így történt ez a' katonasággal is, miután t. i. a' hatóságok német leveleiket el nem fogadták, az ezredesek az alispánokkal kezdének német levelezést; „a tetszősök szerinti használhatóság” kifejezést akarják a' m. fők? jól van, tegyük a' törv. be: magyar vagy deák nyelvet tetszősük szerint használhatják. Kívánják a' m. fők, hogy törv. ben különösen mondassék ki, miszerint a' horvát követek Magyarország gyűlésén magyarul tartoznak beszólni? Ugy de nekünk általános törvényünk van; egyébiránt ha ezt elfogadjuk, könnyen kijátszathatunk, mert az e' tárgyra vonatkozó törv. javaslatot vagy elfogadná, ő felsége, vagy nem; ha elfogadná, akkor az mondatnók, hogy jelenleg diákul beszélhetnek a' horvát követek, mert a' törv. nek visszaható ereje nincs; ha pedig el nem fogadná, folyást diákul beszélnének, 's igen furcsa állásba jönének a' t. KK. és RR. A' 4ik m. követ emelt most szót. Ha, ugy mond, mi horvátok vol-

nánk's horvát országgyűlés volna ez a' miénk; akkor fel tudnám fogni a' m. fők, de miután ellenkezőn áll a' dolog, a' m. főkkel felfordult világot látok. A' m. fők, t. i. midőn egy részről elfogadják a' nemzetiséget biztosító törvényt, más felől minden ajtót nyitva hagyják a' törvény kijátszására; oly valami ez t. KK. és RR. mi, ha el nem fojtánám érzelmimet, keserű panaszra fakasztana. Voltak a' m. fők közt olyanok, kik a' magyar nemzetiség's kifejlődésről szót sem tőnek, sőt ha mellette egy két szó emeltetett, azt letorkolni azonnal siettek, ellenben a' horvát érdekekért egész erővel harcolnak. Azt már megszoktuk, hogy a' m. fők az alkotmányos szabadságban nem igen liberalisok, de hogy ők Horvátország képviselőji, azt még csakugyan nem szoktuk meg. Igen, azt nem szoktuk meg, hogy kiknek jövedőjük van országunk kormányán hivatalt viselni, a' horvát érdekeket képviseljük. Mult országgyűlésen sok üzenet visszaküldetett, de legalább a' magyar nyelvre nézve egyet értettek velünk, hogy az polgári állásunk alapja. Mitől féltik a' m. fők a' horvátot? attól hogy mi elnyomjuk? hisz ott van mellette a' hatalmas kormány, mellynek ellenében elnyomást gondolni sem lehet. Lehet é nyomásnak nevezni, midőn a' magyar törvényhozásilag azt mondja ki, hogy a' vele hivatalos viszonyban álló horvát a' diplomatikai nyelvet használja. Midőn, mi magyar létünkre, idegen nyelvet kénytelenítetünk beszólni kormányviszonyunkban, emelkedett é a' most horvát nemzetiség mellett buzgódók részről csak egyetlen egy szó is? — soha nem. Én midőn a' m. főkkel kormányfőnek's püspökök hosszu sorát látom a' horvátok mellett hatalmaskodni, ez üzenetben is kormányi befolyást veszek észre. — Talán attól fél a' korm. hogy ha nemzetiségünk kifejlődik, e' szakadunk tőle. Ez rémkép? pedig tisztán láthatná a' kormány, mikép az ausztriai monarchia súlypontja éppen a' magyar minden rokon nemzet-től elszigetelve, a' jogérzelmén kívül azon szent érdekből ragaszkodik Ausztriához, hogy általa nemzetisége éppen fenntartatik. Vegyük ki e' gondolatot a' nemzet szívéből, akkor nem lesz többé önfentartási érdeke Ausztriához ragaszkodni, 's mondhatlanul gyengül az ezen érdekekkel párosult törvényes jogérzelem. Illy erős kapcsolatot Magyarország Ausztriához és Ausztria mégis mindig szakadástól fél. Ez rémkép törvényes tekintetben, mert mi törvényinket tiszteljük, rémkép érdeki tekintetben, mert mi Ausztriához ragaszkodunk, hogy általa nemzetiségünket biztosíthassuk. A' főrendi üzenetben nincsenek ugyan a' vitatások, de ide hallatnak a' szavak, mellyek hangulata koránsem nemzeti. Mi a' választ illeti, mi már kimondottuk az elvet, de abban soha meg nem egyezhetünk, hogy elnyomásról tétessék a' törvényben említés, holott elnyomás nem történt, miről tettek felelnék, arra nézve declaratiókra nincs szükség. Hogy a' hivatalnokok kivételével a' praesidialisokra kívánjanak nyitni ajtót a' fők, ezt valóban nem vártam, mint szinte azt sem, mire a' horvát követek magyar nyelv-köteleztetésének törvénybe iktatásával czéloznak, mire az előttem szolt követ megfelelt. Megtanultam, hogy nem mi vagyunk, kik a' törv. félre magyarázását oly jól értjük. Multkor a' consiliumnak törvény szerint magyar intézvényt kelle kiadni, azonban a' protocollumra nézve a' törvényből kiokoskodták, hogy diákul vitessék. Ugyan kérjük meg a' m. fők: hiszik é, hogy törvény javaslatunkban foglaltatnak a' kir. válaszok, kir. előadások, meghívólevelek, törvényhozási tanácskozások? ha ezt hiszik, akkor miért sürgetik a' horvát követek külön szakaszbani köteleztetését 's ha nem hiszik, mondják meg világosan, mit hisznek benne foglaltatni? Valóban a' m. fők mintha szembekötődött játszanának velünk, minden jóra való lépésinket gátolják, 's prókatori fogásokkal akarnak bennünket bebonyolítani. Ezekért a' főrendi tábla vállalja magára a' felelőséget. Épen tegnap figyelmeztete bennünket egy országgyűlési tapasztalásokban gazdag m. követ, hogy a' hátulsó ajtókra vigyázzunk, mi nem engedünk a' figyelmeztetésnek, nem azért, mintha ezt méltányolni nem tudtuk volna, hanem, mert azt hívők, hogy az alakoskodás ideje lejárt 's a' két tábla nyílt őszinteséggel járulhat egymáshoz, és valóban nyílt őszinteség illeti a' törvényhozást; de ha a' magyar

nyelv körüli vitákról kell himet varrni, nekem bizony nem nagy reményem van, hogy ezen országgyűlés valamely nevezetes sikert állítson elő, nem a kormány miatt, hanem azért, mert a jövődőség a jelenel küzd a m. főRknél 's vannak ott emberek, kik kormányibbak mint maga a kormány. Tudom jelen előadásom gunyosolyra indítja őket 's magas politikába avatottságuknál fogva nevelésnek találják beszédemet. Bár neveléses volna, 's ezt a tapasztalás minélőbb igazolná; ohajtánám, hogy a m. főRk leszálván a magas nimbusból, néznének szét magok körül 's figyelnének szavainkra, mi a nép közt forgunk, látjuk a szükségét. Ezen szükségre a m. főRk nem figyelnek 's azért spékélék meg most is olly záradékokkal törv.javaslatunkat, melyek miatt az megemészthetlenné tétetett. Én a m. főRdek módosítását el nem fogadom, sőt üzenetünk végén komolyan kívánám felszólítani a m. főRket, hogy üzenetünkben kifejtett elveinket jobban megvizsgálva, melegebben pártolni sziveskedjenek. Az 5ik szónok osztóvzán az előtte mondottakban, röviden azon csudálkozását jelenti hogy miután a t. KK. és RR. táblája jó akaratának legbizonyosb jeleit adá akkor, midőn a főRk magyar nyelv iránti minden módosításait kész szívvvel elfogadta; 's mégis most a főrendi tábla mit tesz? holmi fogárd apróságokkal áll elő. És ez azon táblánál történt, melynek minden tagja köztiszteletet igényel 's azok által történik, kik nemzetünk kormányára törekednek. Kormányra törekedni nemzet bizodalma nélkül is lehet, de eljutni nehéz, s megtartani még nehezebb. Ime nem nagy ideje, hogy egy férfinak le kellett lépni a kormányról, mert a nemzet bizodalmat nem bírta, mely nélkül ha elérhette is a legfőbb hivatal, nem vala képes azt megtartani. „Az előttem szólott m. követek, így kezdé beszédét a 6ik szónok, a' nemzeti szív forrásából meritették előadásait, annál fogva nekem alig van mit mondanom. Én megvallom, a' bátorságot mindenki bencsülöm, de épen e' tárgyban illy módosításokkal nyelvünk 's nemzetiségünket megtámadni, merész vállalatnak tartom. A' nemz. ügye nem olyan mint a' csiga, mely megtámadás ellen visszavonul, hanem olyan ügy, mely minden megtámadás után erősebb lesz. Lamennais Paroles d'un Croyant című könyvében az utban levő nagy kö elhárításával küzdő egyes ember figyelmeztetik, hogy a' mit ő egyes emberierővel nem tehet, azt többedmagával karöltve könnyen végezheti. Midőn a' m. főRk azt tették, gondolták volna meg, számíthatnak é arra, hogy illy dologban a' nemzet képviselői kezét fogjanak. Mikor azt tették a' m. főRk. felteheték volna a' nemzet képviselőiről, hogy ve'ők a' nemzetiség elfojtásában 's temetésében nem osztóznak. Ime a' mit a' nemzet kíván, az mind törvénytelen, a' horvát kívánat pedig mind jó, mind szent. Irántunk nem nagy a' sympathia, mert kívánságink nemzetiek, alkotmányosak 's jogosak: de mi ezektől el nem hagyjuk magunkat semmi tekintély által mozdítani, nemzetünk túlélte már a' gyermekkort, és senkinek sem bókol azért, hogy százados nemzetiség törzsofái alatt heverész, hanem felkeresi az érdemet. Mária Theresia udvarában a' magyar nagyok magyarul beszélgetvén, egy intés: ha vajjon barbár nyelvünket e' körben fognák é tovább használni? elég volt, hogy a' magyar nagyok által tüstint felejtve legyen a' magy. nyelvtudomány. 'S ez most is így van. Midőn a' politikai jogtérén állunk, küzdelmünk, bellum nihil habentium contra habentes 'nek czimeztetik, pedig mi a' sajtáságot tisztelve nem birtok, hanem törvény előtti jogegyenlőséget sürgetünk 's a' mi feladatunk, nem magunknak használni, hanem a' jövődőséget egy boldgabb hazáról biztosítani. 'S ezen koldusok, kik ezt teszik, mi vagyunk; most azonban hiában akarják csökkenteni befolyásunkat, a' nemzetiség és nyelv az, mire nézve alkudni nem lehet. Mindennek meg van maga határa, már mi oda értünk, 's nyiltan kimondhatjuk, hogy nemzetiségünk lealacsonyításával nem alkuszunk. Nyujtsanak a' főRk kezét, hadd menjen törvényjavaslatunk a' felség elibe, hogy meglássuk, kivel van ügyünk. Nem szolt többé senki, hanem végzésileg kimondatott, hogy magyar nyelv és nemzetiség tárgyában a' m. főRk által javasolt módosítások el nem fogadtatnak. Olv. továbbá a' Pesten építendő országház terve iránt kelt főrendi üzenet. Ebben az adatik elő, hogy az illető műértők, egyenkívül, kinek országházi terve a' ker. elnökségnél meglátható, ugy nyilatkoztak, hogy czélszerű tervet addig nem adhatnak, mig az épület helye ki nem mutatatik. Mire orsz. választmány kinevezetése indítványoztatott, mely működését még jelen országgyűlés alatt megkezdvén, néhány tagjait küldjele Pestre, kik Pest város tanácsával az építendő országház-hely iránt értekezzenek. Ezen indítvány közakarattal elfogadtatott.

Most a' m. gazd. egyesület rétöntözésre vonatkozó törv.javaslat ügyében beadott folyamodását terjesztő elő az elnökség, minek tárgyalása azonban akkorra halasztott, midőn az indítványok elővetetnek, hol e' tárgy előfordul. Végül a' női karzathoz kísérés ürve alatt tölakodó férfiak eltávolításául ör rendeltetése határozatván a' gyűlés eloszlott.

LVII. ker. ülés sept. 15kén d. e. 10 1/2 órakor. Elnökök az előbbie. Olv. az adókievetési kules ügyében keletkezett ker. határozat, melynek tartalmaimez: „A' nemesek 's nemnemesek által vagy együtt vagy a' nemesek által különviselendő orsz. gyűlésileg megajánlott terhek osztó kulcsának kidolgozására kerületileg választmány rendeltek. Kiküldetik egy ker. választmány, melybe a' megyék részéről kerületenkint 4, az egyházi rendből 1., a' kerületekből is 1., a' sz. k. városok részéről pedig szinte kerületenkint 1, mind összesen 22 tag fog választatni, melynek feladata leendő, szerzendő hiteles adatokkal az országgyűlésileg megajánlandó mind azon terhekre nézve, melyeket a' nemesek és nemnemesek együtt, mind azokra nézve, melyeket a' nemesek egyedül viselnek, a' különböző törvényhatóságok közti igazságos arányt megállapítani, továbbá feladata leendő, meghatározni azon tárgyakat 's e' tárgyaknak egymásközti azon arány is, melyekre 's a' melly szerint belül a' törvényhatóságok körében magok az egyes lakosok közt a' fenemített mind két rendbeli terhek jövődében el fognak osztatni. Ezen határozatra megjegyeztetett, hogy miután ez orsz. tárgyalatás alá nem kerül, hanem csupán a' kerületi működés körébe tartozik, a' kerületi üléseknek pedig még eddigelő rendes jegyzőkönyve nincs, egyszerű tudomásvétel végett felolvasottnak tekintessék. Olv. továbbá az orsz. gyűlést látogató nők számára épült karzat iránti orsz. határozatnak tegnap kerületileg történt módosítása, miszerint jövődöre a' magas állású látogatók, idegoneser és nőkisérők a' főrendi karzatra utasítatnak, a' női karzat pedig egyedül a' hölgyek kényelmére hagyatik. Hogy azonban a' nők saját karzatukon épen magukra ne legyenek hagyatva, a' ker. elnökök gyakornokaik közzül egyet egyet lovagi szolgálattétel végett időről időre oda rendelendnek, kivül pedig a' női karzat ajtajánál egy ör fog állani, követeken kivül a' hölgyek karzatára semmi férfi lényt nem bocsátandó.

XLV. orsz. ülés a' KK. és RR. nál sept. 15kén 12 órakor délben. A' ker. elnökség átadván k. személynök ő nmgának a' börtönrendszerről folytatott ker. tanácskozások eredményét 's a' női karzat iránti határozat ker. módosítását, a' bünt. törvénykönyv első része iránti üzenetnek a' főRhez átvitelére nevezett küldöttség jelentést tön eljárásáról. E' közben egy megyei követ küldöji meghagyatából arra kéré kir. személynök ő nmgát, hogy az orsz. napló gyorsirók általi siettetését eszközteni méltóztassék. Mire kir. személynök ő nm. válaszul adá, hogy az országos napló elkéstének ezutaltali oka, azon méltó figyelembe veendő körülmény, hogy a' szerződött gyorsirói szerkesztő egyik legügyesb segédje hirtelen betegségbe esett, ő maga pedig a' mélt. főRnél van elfoglalva. Ezután a' bünt. törv. könyv 3dik része iránti üzenet a' m. főRReh felolvastatván, tárgyalás alá került maga a' börtönrendszer. Egész a' 10ik fejezetig olvastatván ezt némelly közbe közbe tett rövid észrevételek 's illetőleg indítványok elhangoztával ugy maradt minden sz. mikint kerületileg megállapított.

Üzenet a' KK. től és RR. től a' m. főRReh a' büntető törvénykönyv javaslatnak a' börtönrendszerről szóló IIIik része iránt.

A' bünt. törv. könyv javaslatnak a' börtön rendszerről szóló IIIik részében tett változtatásokat a' KK. és RK. 1. alatt ide rekesztvén, midőn ő cs. kir. fenségét teljes tisztelettel kérik, a' m. főRket pedig szives bizodalommal felszólítják, hogy azokhoz megegyezésökkel járulni méltóztassanak; szükségesnek tartják az alkalommal előadni azt is, hogy miután a' haza és nemzet régóta táplált közohajtása szerint a' véghelyek lakosai a' már átküldött I. rész 2 §nál fogva legalább már ez egy tekintetben az ország köztörvénye alá fognak tartozni, közülök is a' bűnösek e' törvény értelmében fognak elíteltetni 's megbüntettetni 's ezekből önként következik, miképen mind az igazság, mind a' büntetés alkalmazása és szigorúsága országszertei egyenlőségének tekintetéből rendelkeznie kell a' törvényhozásnak arról is, hogy a' véghelyek rabjai a' ker. börtönök mellikébe küldessenek avagy pedig ezek számára sükséges leendő egy egészen külön ker. börtönt építeni, legczélszerűbb? minthogy azonban a' KK. és RR. e' tárgyra nézve adatokkal épen nem bírnak, azok nélkül pedig iránta biztosan nem lehet határozniok, ő cs. kir. fens. az orsz.

náborát szives tisztelettel kérik, méltóztassék tenni olly intézkedéseket, melyek folyában az alapul szolgáladó adatok a' KK. és Rk. elvelelőbb közöltetvén átalok e' hiány is sietőleg kipótolassék. Egyszersmind ő cs. kir. fenségétől szives tisztelettel kérik azon börtönterv rajzainak közlését is, melyek az orsz. választmány munkájában a' III. rész után a' 3. 4. 5. 6. 1. alatt emlittetnek, kijelentetik a' KK. és RR. mind ő cs. kir. fenségének mind a' m. főRk, miképen ez oknál fogvást a' 370ik §ban érdeklött választás fölötti határozást akkorra halasztották, midőn majd ama tervrajzokat gondosabban megvizsgálandották. — Mult alkalommal a' m. főRk. 431k orsz. üléséről csak annyit mondtunk, hogy abban a' vallásbeli sulyokat és nehézségeket illető törvényjavaslat Horvátországra vonatkozó pontja el nem fogadtatott, most pótlólag adjuk az el nem fogadás okait is, melyeket Horvátország bánja, képviselője 's néhány magnási köv. adtak elő: A' horvátokat a' prot. vallás bevételére szoritani sem vallás sem politika sem jog szempontjából nem tanácsos. Most — ugymondanak — vallássegység boldogítja Horvátország lokosit, mi okvetellenül meg fogna zavartatni, ha a' prot. vallás a' horvátokra törvény által erőtetnék, de illy erőtetés által Horvátország municip. jogai sérelmet szenvednének, holott a' miatt, hogy a' protestansok Horvátországba be nem vétetnek, senkinek senállé jogai meg nem sértetnek, de nem is korszerű, mondá egy nmg főisp., hogy épen most tétessék olly változtatás, minek ürve alatt a' rosz akarat még inkább felbujtogathatná a' különben is ingerült kedélyeket. Ez oknál fogva a' többség a' KK. és RR. törvényjavaslata ellen nyilatkozott, kijelentvén, hogy ő k kereskedés felvirágzását sem a' protestansoknak Horvátországban honositástól várják. Mult számunkban szinte közlöttük a' 44dik or-gos ülés azon eredményét, miszerint a' KK. és RR. azon kívánatához, hogy a' különböző hitfelekezetűek 's egyháziak viszonyira nézve a' teljes egyenlőség 's tökéletes viszonyosság törvényben mondassék ki, a' m. főrendek többsége nem járult. Ezuttal tehát csak azon nevezetes indítványról szólunk, melyet a' végzés kimondatása után egy nm. országzászlós tön. Maga az indítvány ide megy ki, hogy miután a' t. KK. és RR. üzenetének a' r. kath. papságra vonatkozó ezen vég szavai: „A' kath. papság mely az 1791: 26. törv. ellen protestált s mult országgyűlésen is kijelenté ellenmondását, méltó aggodalmat gerjesztett, hogy nemcsak az alkotandó törvények rendelkezéseiben jó lélekkel megnyugodni 's azokat magácivá tenni nem fogja, mi egyébiránt polgári szent kötelessége; sőt inkább, hogy a' részletes rendelkezések kikerülése által mindent elkövetend a' törvény jótékony-sága megsemmisítésére, ám lehet, hogy e' gyanu a' papságra nézve gyűlöletes 's lealacsonyító, mert polgárra nézve sulyosabb nem lehet, mint illy ellenséges indulatról vádoltatni, a' közá lomnyra pedig gyászos állapot: nem bizhatni a' polgárok egy egész osztályának jóakarataban: de tapasztalás által igazolva van; ezen még tudva nem levő, de a' körülmények által kifejehető törekvések ellen tehát gátot vetni a' KK. és RR. annyival inkább kívánatosnak tartják, minél mélyebben érzik, hogy a' vallásos visszaélések fölötti tanácskozás az országot mindannyiszor visszataszítja azon sürü köddel borított századok homálya felé, melyeknek ránk átszállott bajaiból végkép kimenekülni 's az erőt a' jelen szükségének kielégítésére öszpontosítani, a' rohanó idő rémitő szigorúsággalint“ az ország ezen első statusát kiméletlenül megsértik, méltánytalanok és gyanusítók, de a' parlamentarizmus modorral sem férkezhetnek össze, a' KK. és Rk. küldendő üzenetben fejeztessék ki, mikép a' felső tábla szerette volna, ha a' t. KK. és Rk. üzeneteket illyen kifejezésekkel, melyekre különben sincs semmi szükség, támoogatni méltózték volna. „Ezt követte az orsz. primásának nyilatkozása, mire egyik szó maga után vonván a' másikat a' viták mindinkább hevesültek elannyira, hogy a' fens. elnök egy m. grófot az 1723: 7. t. cz. azon szavaira, „ad tertium citentur“ sükségesnek látván figyelmeztetni, magára az indítványra nézve kénytelenítettnek érzé magát megismerni, hogy a' KK. és RK. üzenetében nemcsak ezen, hanem még más kitételek is az eddigi parlamentarizmus szokástól annyira eltérők, hogy azok a' két tábla egymás iránt tartozó tiszteletének nem egészen felelnek meg. Ez minden mérséklettel mondassék ki 's hihetően a' t. KK. és Rk. maguk is át fogják látni, hogy illy kifejezések sem a' tárgyat sem a' kölcsönös egyetértést nem mozdítják elő; 's hogy illy barátságos figyelmeztetések annyival inkább helyükön vannak olly két tábla közt, mely tulajdonképen csak két külön teremben tanácskozik. Ezen elnöki kijelentést hangos helyeslés követte.

XLVI. orsz. ülés a' m. főRRnél sept. 16.

d. e. 10 órákor. Tárgyaltott a' KK. és RRnek a gör. nem egyesültek vallási ügyében kelt üzenete 's az ezzel kapcsolatos törvényjavaslat. A' törvényjavaslat 150 szakasza arról szól, hogy a' vallásos reversalisok, vagy is a' születendő gyermekek milly vallásban neveltetésük iránti kötelezettségek multa nézve is érvénytelenek 's azok tekintetéből akár ebből eredt és még függőben levő, akár még támasztható mindennemű vallásbeli követelés teljesen és tökéletesen megszüntetik. E' törvényjavaslatot, karlovczi érsek ő m. a' görög nem egyes. vallásfelekezet magyarországi állásának törvényi és történeti adatokkal gazdag előadása után a' m. főRRk kegyességébe ajánlván a' többség rövid nyilatkozatok után a' reversalisok iránt minap kifejtett nézeténél fogva a' törvényjavaslat ellen szavazott. A' törv. javaslat 2ik §-ra nézve, melly az átmenetről szól, az átmenetel följelentését 's ünnepélyét illetőleg ugyanazon törvényjavaslat állapított meg, mi az evang. és katolikusok átmenete iránt főrendileg indítványoztatván a' KK-nak és RR-nek hozzájárulás végett megküldetett, azon módosítással azonban, hogy miután a' gör. n. egyesültek valláselve szinte tilja az átmenetelt, e' tekintetben a' katolikusokra nézve felállított szabályok a' gör. nemegys. szinten alkalmaztassanak. A' KK. és RR által ajánlott törv. javaslat 3ik szakaszának tartalma, hogy a' gör. n. e. válsáson levők polgári, vallási 's egyházi viszonyaikra nézve egyéb törvényesített vallásbeliek irányában a' teljes egyenlőség és viszonyosság szolgáljon sinórmértékül. A' teljes egyenlőség 's viszonyosság baráti szót emeltek a' törv. jav. mellett 's mutogatták, hogy a' főRRdi tábla a' viszonyosság és egyenlőség alkalmazását oly különösen, csudálatosan 's megfoghatatlanul kezeli, hogy következetességének misteriumát senki sem értheti; a' többség azonban általános és mindenfelé csavarhatónak mondván a' KK. és RR. által a' vallásbeli egyenlőség 's viszonyosság iránt tervezett törvényjavaslatot, ellene szavazott. köv. a' gör. n. e. vallásuk ügyében kinevezendő orsz. választm. iránti javaslat, karlovczi érsek ő m. a' szinte egy óráig tartott beszédben választmány helyett más uton javaslat a' görög n. e. dolgait rendbe hozni, melly javaslat azonban egészen új levén a' m. főRRk előtt tárgyalatásul a' köv. orsz. ülésre tüzetelt ki.

XLVI. orsz. ülés a' t. KK. és RRnél sept.

16án d. e. 11 órákor folytatván a' bünt. törv. könyv tárgyalása, a' börtönrendszerről, ha a' börtöni lelkészek fizetése iránti pár szóváltást kivesszük, szinte minden észrevétel nélkül elfogadtatott a' ker. szerkezet.

LVIII. ker. ülés sept. 18án d. e. 8 1/2 órákor.

Elnökök: gr. Ráday és Várkonyi; jegyző: Palóczy. A' KK. és RRnek a' magyar nyelv és nemzetiség tárgyában a' m. főRRkhez küldendő 3ik üzenete vétetett tárgyalás alá 's a' jegyzői szerkezet módosítása után megállapított; az országházépítés iránt hozott kerületi határozat jegyzői szerkezete hitelesített. — Mi megtörténvén a' kerület d. e. 11 órákor orsz. ülésé alakulván a' börtönrendszer-tárgyalás folytatott. A' kerület szerkezetén azon változtatás történt, hogy rabjaira nézve a' Jászágó a' budai kerület börtöné alá, Kiskunúság a' szegedi kerület börtönéhez soroltatott. Szabolcs pedig a' váradai kerület börtönéhez vétetett a' börtöni tiszteket ajánlhatóságával felruházva. Ülés végén kir. személynök ő m. a' tudatván, hogy holnap fels. királynöknek születésnapja fog ünnepeltetni, annak megünnepelésül a' KK-t és RR-t a' d. e. 10 órákor a' paroch. templomban tartandó sz. misére meghívá.

XLVII. orsz. ülés a' m. főRRnél sept. 18.

Mielőtt ezen ülés leírásához fogunk, szükség a' karlovczi érsek ő m. mult ülésben tartott beszédének vázlatát adni. Mert csak így leend érthető, miért nem egyeztek a' m. főRRk a' t. KK. és RR. üzenetének azon utolsó pontjában, mellyben a' gör. n. e. vallásu plébánusok illendő ellátásáról, a' papi növendékházak és kolostorok elrendezéséről, a' g. nem e. vallásbeliek pénzalapjának mi módon lehet legjobb kezeléséről 's az alapítványok rendeltetéséhez képest mi módon lehet legjobb haszonra fordításáról adandó véleményes tudósítás végett választmány nevezetése javasoltatik. A' választmányunk egyszerűen kötelező lenne, a' g. n. e. egyházi rend meghallgatása mellett javaslatot tenni a' régi julianum kalendariumnak megszüntetése 's a' gregorianumnak előbbi helyére iktatása iránt. Errennézve karlovczi érsek ő m. a' nyilatkozásának summája ez: Nem tagadhatni ugyan, mikép, az üzenet utolsó pontjában foglalt tárgyak minden tekintetben nagy figyelmet igényelnek; de más részről az igaz, hogy ezek elintézése a' kleti egyház szabályai, kiváltságai, patriarchalis jogai, 's fenálló rendeletei szerint az érsek és püspökök, vagy az

érsek és segédjei vagy végre az egyházi renddel együtt a' nemzet jogai közé tartozik, vagy az 1791: 27. t. cz. erejénél fogva ő felségét illeti. Kivánok tehát az üzenetben érintett tárgyakról némi felvilágosításul egyenként szólani. a) Mi a' népnek a' lelkészekről függő erkölcsi nevelését illeti, igaz ugyan, mikép az nem legjobb állapotban van, olyan rosszban azonban még sincs, hogy orsz. választmány nélkül orvosolni ne lehessen; sőt annyit mondhatok, hogy a' népés papság neveltetése azon e s z k ö z ö k h e z k é p e s t, mellyekkel eddigelő birtunk 's más gazdag alapítványokkal ellátott vallásfelekezetekhez mérve jobb nem is lehet, mert két gymnasiumon, két tanítókat képező 's 4. hitvallástanió intézetén kívül, ifjaink neveltetésére nincsenek főbb iskoláink. Általános szegénységünk dacára teszünk ugyan a' mittehetünk. Több már mint 20 éve, hogy a' szerémi és bácsi egyházmegyében senki fel nem szenteltetik lelkészek, ki legalább 6 iskolát nem végzett, sőt többen a' bölcsesség és hazajogtanon is keresztülszaktak menni. Így van ez darab idő óta Bánságban is, kivévén azonban a' hegyes vidékeket, mint szinte az aradi, pakráci 's károlyvárosi megyéket, hol a' közinség miatt felsőbb tudományokra nem taníthatják a' szülők gyermekeiket. A' budai kis papok többnyire Károlyvárosban képeztetnek, a' népnevelés tehát nem annyira értelmes lelkészek, hiánya miatt mint inkább a' miat pang, hogy a' lelkészek kik többnyire családok emberekei levén csakély fizetésökkel ki nem jöhönek, hievik képezésére szentelendő idejüket kenyérkeresésre kénytelenek fordítani. Egyébiránt, hogy intézkedésink koránsem elegendők alkalmas lelképásztorokat képezni, ezt legjobban fogják tudni a' n. m. egyházi előjárók, mert nem elég csak tanítani, hanem nevelni is kell a' jövődők lelkészét, már pedig ez nálunk nem történhetik, miután papságra készülő ifjaink, nem papnövendékházakban szigorú felügyelés alatt, hanem magokra hagyatva a' városban szerteszét laknak. Ennélfogva e' részben legsürgetőbb szükségnek látom papnevelőházakat felállítani. Mire nézve röviden batorokodom pár szót szólani. b) Hajól fogom fel a' t. KK. és RR a' kinevezendő orsz. választm. által papi növendékházaink elrendezését akarnak eszközölni, igen de rendezni ott lehet, hol már rendezetlen valami létezik, már pedig nekünk sem rendezett sem rendezetlen papnevelőházaink nincsenek. Egyébiránt illőleg méltányolván a' tek. KK. és RR. e' részbeli szivességét, nem lehet meg nem jegyezni, mikép nem nagy dícsőségünkre válnék az nekünk, ha papnövendékházaink levén, azokat rendezni nem tudnók vagy nem akarnók. Midőn Isten kegyelméből, fejedelmem jóváltából érseki székre ültetett, többek közt azt is föltettem magamban hogy a' r. katolikusokéhoz hasonló papnevelőintézet, állítására fogok törekedni. Melly törekvésemben ha Isten éltet 's megáld, fejedelmem meg egyezik én segéd hív püspökeimnek, kikben teljes bizodalmat helyezek, közremunkálásával 3 év alatt célt érni reményelek, és így lesz jól rendezett papnevelőintézetünk, mielőtt az orsz. választmány e' részbeni javaslatát a' jövő orsz. gyűlésnek be fogná mutatni. Egyébiránt hogy a' papnevelőházak rendezése kiváltságink, egyházi szabályink 's a' magyarító kir. válasz (rescriptum declaratorium) erejénél fogva épen maradván az 1791: 27. t. cz. alapuló felségi jog az, én és püspökeim joga és kötelessége, úgy hiszem senki sem fogja kétségbe vonni, a' honnan e' részben nincs helye az orsz. választmánynak, sőt épen fölösleges volna. c) A' kolostorok rendezése vagy a' figyelmet vagy a' jövedelmet illetőleg történhetnek, ugye de ez mindkettő az érseki és püspöki jogok közé tartozik. A' kolostorifigyelmet fen tartják az illető megyebeli püspökök, a' jövedelemre ügyelnek a' prépostok szerzetes hieikkel, a' számadást viszi a' helytartó (vicarius) mit a' prépost hieivel együtt megvizsgál, aztán a' megyei püspöki szék elibe terjeszti, onnan pedig az érseki székhez vitetik, végre időről időre ő felségének is felterjesztetik, miként azt legközelebb nm. gr. Széchen, midőn gyűlésünkkel mint kir. biztos működött, tapasztalta. És mindezek a' rescriptum declaratorium 46. 47. 48. és 49. §-ai és az 1791: 27. t. cz. értelmében történnek 's így ez sem lehet tárgya az orsz. választmány munkálkodásának. d) Most szólók alapítványinkról 's ezek kezeléséről. Pénzalapjaink kétfélek 1) az ugynevezett elidegeníthetlen nemzeti pénzalap és 2) egyházi pénzalap. Mind kettőt kezeli az érsek és vele 3 nemzeti képviselő az egyházi, katonai és polgári osztályból a' rescriptum declaratorium S, 9, 10 §-ai értelmében. Ezen alapítványi tőkepénzek részint közönségeknek, részint magányosoknak adatnak kamatra, mégpedig az első rendű alapítványi tőkék az érsek és a' nemzeti képviselők által úgy adatnak ki, hogy az-

tán csak tudomásul terjesztetnek föl a' 2ik rendbeliek pedig kir. számvévi vizsgálat után csak legfelsőbb engedelem mellett kölcsönözthetnek az érsek és nemzeti képviselők megegyezésével. A' kiadott tőkepénzek kamatostul első helyre tábláztatnak, és a' számadást az érsek és nemzeti képviselők évenként a' m. k. h. tanács elé terjesztik, hol a' magyar erdélyi számvévhivatal által megvizsgáltatik. A' pénzkezelés mindegyik ága legfelsőbb utasítás szerint történik, maga a' pénztár ötsz zár alatt tartatik, az 5dik kulcs az érseki titoknoknál áll, ki egyszermind jegyzője az érseki széknek és tollvivője az alapítványi pénzkezelésnek. A' pénzalapot semmi kezelési költség nem terheli, mert az illető kezelők közül fáradságaért senki sem fizettetik; ha némi csorbultást szenved a' pénzalap, ennek nem kezelési hanyagság, hanem a' kamatok rendes fizetésének elhanyagolása az oka, egyébiránt az újabb kezelésmód e' bajon is segített már, v. segíteni fog, mennyiben az illy késedelmes fizetőknek a' tőke felmondatik. Hátra van még, hogy az alapítványok rendeltetéséhez képesti használásáról szóljak e' két rendbeli pénzalapnak. Az első rendű pénzalap elidegeníthetlen 's eddigelő más rendeltetése nem volt, mint hogy legfels. rendeletek szerint kamatjából a' vagyontalanabb püspökmegyék sz. székeinek jegyzői és ügyészei fizettettek. A' kamatok innen fenmaradó része mint szinte az érseki és püspöki tömeg a' tőkéhez csatoltatik. E' pénzalapot ő fels. mint kegy. nyilatkozatátá, a' nemz. javára gyarapítani kívánván, azért nem fordítottja még eddigelő semmi különös célra, mert ez a' pénztértek-leszállításkor igen nagyon megfogyatkozott. Egyébiránt miután a' t. KK. és RR is sürgetik de a' nép is kívánja már egyszer a' pénzalap hasznát látni és érezni, nem kételkedem, hogy ő fels. e' részben is minél több eleget ne tegyen a' közkívánatnak. A' 2ik rendű pénzalap t. i. az egyházi egy részben rendeltetéséhez képest a' papi intézetek fen tartásául szolgál, más részben a' tőkéhez csatoltatik; az előbb említett papi növendékház felállítására legalább is 4 év alatt mind a' két pénzalap jövedelmét elnyeli, azután pedig normalis iskolák, tanítókat képező intézetek 's egyházi könyvnyomó-intézet felállítására 's a' lelképásztorok fizetésének javítása igényli a' jövedelmet, mikre mint szinte egyéb egyházunkat 's népünket nyomó szükségink fődözésére távolról sem lesznek elegendők a' kérdéses pénzalapok jövedelmei. Im ebből áll e' pénzalapoknak rendeltetésükhöz képest lehető legcélszerűbb haszonra fordítása, mire nézve úgy hiszem, nincs szükség orsz. választmányra, hanem a' törvényben gyökerezők jóváhagyás mellett tartandó rendes nemzeti gyűlésre 's püspöki zsinatra. Az volna még hátra, hogy az orsz. választm. a' g. n. e. vallásu lakosok 's teltleg fenálló parochiák számát ezek dotatitóját és az egyh. jövedelmek forrásit kitanulja. Mindezeket ő fels. 's a' n. m. kormányzék is jól tudják, de ha nem tudnák; orsz. választmányi működés nélkül 3 hónap alatt könnyen végre lehetne járni a' megyés püspökök által, mert a' protopresbyterek által összeírás évenként történvén, az az illető megyés püspököknek felterjesztetik. Az egyházi jövedelmek forrása maga a' nép, melly a' parochiák építi, és a' szükséges dolgokkal, menyire töle telik ellátja, egyébiránt nyomorult pénztárakat két vagy több helységi előjáró, a' lelkész, consistorium, földes urak 's néha a' megyei tisztviselők befolyásával felsőbb utasítás szerint kezelik. Itt meg nem állhatom, hogy egész alázattal meg ne említem, mikép a' t. KK. és RR a' szegény népen sokkal többet fogtak volna segíteni, ha kezdeményi joguknál fogva szeresésére az talált volna eszközbe jutni, hogy olly törvényt javasoljanak, miszerint az illető urodlak köteleztessenek alattvalóikat templommal, iskolákkal, parochiákkal ellátni 's a' tanítók és lelkészek fizetését, ha nem egészen, legalább egy részben viselni, mi orsz. választmány nélkül is megtörténhetnék. Már ha az orsz. választmányunk 's vele vagy nélküle a' népnek küldöttei által a' fenfogló kérdések tárgyalása végett csakugyan össze kellene jönni: én e' végre Temesvárt két oknál fogva nem tartom alkalmasnak 1) mert a' középpontul legalább is 10 fogatra esik; 2) mert az érseki levéltár, melly a' munkálathoz szükséges adatokat szolgáltatná nem lenne az orsz. választmány kezé ügyében. E' végre középponti helyzeténél 's érseki székénél fogva legalkalmasab volna Karlovcz, vagy ha ez valami oknál fogva nem tetszenék, az ettől alig egy mérföldre eső Ujvidék. Mi a' nép küldötteinek vagy is a' kihallgatandó tanuk számát illeti, ezt már a' rescriptum declaratorium jól meghatározta, és e' szám szaporítása azonkívül, hogy a' különböző osztályok számának egyensúlyát megzavarná, csak a' szegény nyomorult népnök válnék terhére. (Folytatjuk.)

Budapesti napló. E' napokban egy kitünőbb pesti szabó jegyzőkönyvét láttuk, melynek tartalmához képest múlt évi jul. elejétől f. évi junius végeig hét ezer 's néhány száz darab férfiruhát készített, mellénytől kezdve egészen a legpompás magyar zekéig. Minden darab ruhát egyre másra bizvást husz pengő frtra tetetni, minthogy számos magyar díszkeze 3—400 p. forintba került. Az érintett szabómester évi jövedelme tehát körülbelül 140 ezer pengő forintba ment. Ebből legalább husz pctet tiszta nyereségnek mondhatni, mi 28 ezer pengő forintnyi összegre megy. Ez igen szép, de meg kell egyszereskedni jegyeznünk, hogy valamint minden pesti szabó, úgy ez is igen sokat szokott hitelben dolgozni; mivel pedig köztünk magyarok közt nagyon számosan szeretik a' nem adózás eszméjét, tehát igen természetes, hogy e' szép nyereségi összeg meglehetősen leolvad a' fizetetlenül maradó árjegyzőkek által. — Mult vasárnap délután Kjelberg és Balchen, az első svéd, a' másik norvég, száraz lábon jártak Dunánkon; azaz: lábaikra 9 lábnyi hosszú bádóg csolnakokat kötözvén, a' felső szigettől a' pesti partra sikamlottak a' víz fölületén. Lábaikat szíjjakkal kötözték a' kis csolnakokhoz 's így mindenesetre csak azon ügyesség bámulatos, melylyel a' sulyegyent fön tudák tartani. Nézők nagy számmal sereglettek össze e' ritka látványra, 's elégtlenül lávoztak; ámbár nyíltan meg kell vallani, hogy ez új találmányt tulajdonkép csak játéknak kell tekinteni. — Moriani nagyhirű olasz tenorista, a' német színházban énekel; és rendkívül fölemelt belépti díjak miatt azonban a' páholyok jobbadán üresek. Csak hiában, a' pesti közönség szereti ugyan a' jót, de — csak olcsón; már pedig a' kettőt bajos egyesíteni, mert olcsó husnak hig a' leve. — A' budai szinkörben ellenben francia színész-társaság játszik, de többnyire üres padok előtt. Valóban csodálhatni, hogy ezek iránt sem mutatkozik részvét; ámbár sokan találkoznak, kik szeretik másokkal elhitetni, hogy a' francia nyelvet jól értik. — A' hadigyakorlatok már megkezdettek 's sok nézőt csodítanak a' Rákosra és budai terekre. — Most jelent meg ifj. Kilian György költségin Kisfaludy Károly összes munkáinak 4dik kötete, mely 9 vigjátékot foglal magában. Ismételve ajánljuk e' valóban pompás és aránylag igen olcsó kiadást, melynek minden kötete szép aczélmetszetű képpel van díszítve. — Geibel könyvtáros Gaal József közkevdességet nyert Beszélyeinek kiadását vállalta magára 's így kiadónk már elég van, mi bizonyosan nagy munkásságra buzdítandja írónkat; ennél fogva csak azt kívánjuk, hogy az olvasó közönség méltányosan pártolja részvétével e' törekvéseket. — Játékszíni krónika: nemzeti szinpadunkon f. hó 15ikén adaték „Egy színész élete“ dráma 4 felv.; 16dikán Telepi jutalmával bérszíneltel először „Házasság dobszónál“ vigj. 3 felv., francziából ford. Szentpéteri, zenéjét írta Szerdahelyi; czélszerű kurtisások mellett sokáig föntarthatja magát e' mulatságos vigjáték; 17kén „Politikus eszmadia“ bohózat 3 felv. Balogtól; 18dikán „Királylány mint koldusnő“ dráma 5 felv., 19én „Fiatallázások“ vigj. 3 felv. Csató Páltól; 20kán bérszíneltel „Norma“ dalj. 2 felv., Schodelné a' czimszerepben mint színházunk szerződött tagja lépett föl. Halljuk, hogy Pesten új műkedvelő társaság alakult, mely a' miskolci és lublóitűzkárvallottak javára Beöthy Zsigmond „Követválasztás“ című 3 felv. vigjátékát fogja kétszer eljátszani. E' szép vállalatnak is legjobb sikert kívánunk. — A' kőcsamel sárkány mulatságos históriája Budán megújult: a' Krisztinavárosban ugyanis naplemenet után, egész éjen át borzasztó sziszegés hangzik a' bástyák alól, mit a' lakosság valamely megszorult rémséges sárkány vészjósló nyöszörgésinek tulajdonít. Horváthkert bérlője annyira megrémült, hogy cselédit dárdákkal fölfegyverkezettvén, az árkot megmozdította, de sárkányra nem akadt. Azóta este sok száz ember gyűl össze a' hegyoldalon, és rémülve hallgatja az irtózatossziszegést, mely alkalmasint valamely bástyanylásba szorult bagolytól származik? Bizony megérjük még, hogy 1843ban sárkányt húznak a' budai hegyoldalon! —

Eperjesről. Az eperjesi evang. collegium eddigi belső felügyelője Ganzsagh József tb. ur 13 évig buzgólag viselt hivataláról aggsága miatt lemondván helyébe a' köztisztelendő Pulszky Ferencz tb. 's m. akad. tiszt. tag, a' collegium hajdani jeles növendéke, jelenleg pedig hó pártfogója, közfelkiáltással megválasztaték, 's ő a' közjóra működni e' részben is kész, a' nem csekély gondnal 's fáradsággal járó tisztelendő hivatal el is fogadta. — A' végzet ugy akart, hogy az örvendetes hírt gyászhir váltsa fel. Sept. 7én ugyanis Eperjes város orvosa Krieger Sámuel, a' mindenektől, kik őt ismerék,

szeretve tisztelt egyenes lelkű emberbarát, munkás ölete 67 évében jobb létre szenderült. A' városi 's collegiumi kórházakat nagyobb részt ő hozzá létre 's rendbe, 's azon felül az utóbbinak töképezését ezer ftal öregbítő. Béke porának. L.

Mosonmegyei közgyűlés. M. Óvár f. évi sept. 4. 's köv. napjain helyettesített első alispán Nagy István ur elnöklete alatt tartott közgyűlésben: 1) ör felolvastatott m. főispán urnak Bittó István urat meggyei tiszt. aljegyzőnek kinevezése levele, mely őszinte örömmel fogadott kinevezetést az illető egyed szíves éljenekkel kísért jeles beszédben megköszönő. 2) Felvétel az utasítást kidolgozó megyei választmányának büntető törvénykönyvi javaslat körüli munkálatai, mely jeles munkálatai köv. töldsök 's módosításokkal egyébként egész kiterjedésében elfogadattak: a) a' 6 büntetési fajkokhoz még e' megye a' halálos büntetést is kívánja, és pedig a' IX. fej. 110. §. XXXIX. fej. 391. §. 's XLIII. fej. 420. §-ban említett gyilkossági, gyújtogatási, felségvétséti 's egyéb ollynemű bűnösökre alkalmazólag soroztatni. b) a' pénzhamisítási vétket nem a' hütlenségi esetek, hanem az illető köztörvényhatóságok által fenytendő közönséges vétkek közé kívánja számíttatni. c) A' víz, tűz, ragályos nyavalyák, 's egyéb kártékony elemek fékezésére kellő rendelkezési jog a' megyei hatóságokat illesse; továbbá az alkotandó büntető törvénykönyvbe még ezt kívánják tételni: d) az országgyűlésen kívül adót, vagy katonaujonzatot adók, vagy illyesminek ajánlását a' megyéknél indítványozók, mint zsarolók 's illetőleg emberrablók büntetessenek. e) Kir. tetszésvényvel el nem látott pápai brevüket, bullákat 'sat. hirdetői hivatalaik 's javadalmaik elvesztésével bünhődjenek. Ezek után felvétel a' megyei kispangások tárgyában készült kerül. választmányi munkálatai, mely azon kikötéssel, hogy a' honoratoroknak ezentul se adassék sem tanácskozási, sem választhatási, sem hivatalviselési jog, helybenbagyvatván, a' követeknek utasításul adatott. A' többi itt előfordult tárgy nem érdekeli a' jelenleg fontosb eseményekkel foglalkodó közönséget. A' hus ára 15 krról 13 krra szállítatván, illy áron sept. 20tól áruhatatni határozattak.

Zemplénynek aug. 17—19ikén tartott közgyűlésén szokott sorozat után 1) m. Péchy Emánuel gr. főispánhelyettes levele olvastatt, melyben a' tisztújítás határidejét f. é. sept. 19ik 's köv. napjaira rendelte, ajánlván a' megyének előre is a' jó rend és jogosság köicsönös megtartását, mely tekintetben Zemplény Rdeitől mindenjót szívesen reményl. Öröm és szívdobbanat, remény és fölelem váltak föl egymást az érdeklét keblekben e' jelentékeny 's ittott életkérdésszerű sorompó megnyitása felett. Valóban sajtáságos egy sorompó itt a' secundansok száma 's ereje vija ki a' győzelmet, magok a' bajvivők csak kebleik 's a'gyaikkban harczolnak kardra és karra, sokszor valami fejjelre is, mi szükségük sincs, de annyival nagyobb van pénzre 's minél több secundansra, de ha ez első megyen; az utóbbi seregestül tódul a' torok-háborúra. Majd elnézzük a' sorompók hőseit, a' szomszéd megyék is meghívandók tisztas ősi szokásához képest az ünnepekre. Kevés hét előtt bátran lehetett volna tisztú névsort különösen a' főbb hivatalokra nézve írni, ámde a' népkegy, vélemény és érdekek mi hamar ingadozóra hajolván, itt is új tanujelét adja: miképen abban bizni nem lehet, mert kit ma vetekező katonák fénypoleczra emel, azt holnap ezerféle igényei legesekélybikének sörtevézése miatt poklokra taszítaná tomboló kárörömmel. Illy körülmények közt a' tisztú névsort majd csak sept. 19dik 's több napjain írhatjuk meg teljes bizonyossággal. Sok azok közül kik három év előtt mostani másod alispánt ritka lelkesedéssel székébe ültették. R. L-t pedig még lobogókra is tündöklő betűkkel hímeztet „elvért“ megbuktatták, igazságosan é vagy nem? Kéző vagy saját egyedi érdekéből é? Fütkészni nem feladat; sértettnek érezvén magukat a' közügy rovására perse seregestül tódulnak R. L-hoz, 's fellépésre késznek. Eddig ugyan még a' tapasztalt férjfiú nem nyilatkozott, mert szavát adá egykor soha többé ollyas erszénypusztító sorompóba nem lépni, ha azonban ugyanazok, kik multkor elvért megbuktatták, most bölcsek példája után, ha ugyan úgy van, jobbra fordított elvből minden saját áldozata nélkül polezra emelnék, a' ragaszkodásnak bizonyosan engedne. 2) A' megújult fővárosi hivatalra mult gyűlésből történt fölterjesztés következtében tudatja ugyan főispáni helyettes ur: miként azon tisztelt egyedek iránt bővebb ismeretséget nyerendő majd csak tisztújításkor teendő még a' kinevezést. 3) Bizonyos indítvány következtében, mely mult gyűlésen maradjonnal megalapított tiszt-

újítási rendelkezés hiányos létét újra mutogatá, négy helyen történeedik a' szavazás, azaz tudtul lesz adva a nemességnek előre, miképen ez 's ez helységbeliek melyik helyen fogják szavazataikat beadhatni. Előbb azt gondolók hogy nevenként fognak szolngattatni a' szabad választók, 's valóban küssé szololyogtak a' létesíthetőségen, merta' mi szabad választóink illy alkalmakkal kivált barátokozni, koczozantani, következőleg elmulatni is szeretvén könnyen megtörténeedik, hogy a' miért nagy költséggel beczipeltettek, nem teljesíthetnék. Azonban ezen katonai szolngattástól elálltak, 's betűrendszerint nem fognak szavazni, kiki jöhet mikor tetszik, 's neve az összeírásban megjegyeztetvén a' czél talán eléretik: hogy a' nemesek kétszer háromszor nem, a' nemtelenek pedig egyszer sem fognak szavazni. Ennyia' rendelkezés melyet nagy ügygyel bajjal tehetének, adja isten jó sikerét! Részemről ebben csupán a' mostani mód szerint választandók szerencséjére nézve látok valami jót, a' mennyiben történeedik szavazat utjáni választás néha két három különbséggel, már illyenkor bizony mó tán támadhat kétkedés és gyanu a' kissebbségben maradt személy fejében: vajjon nem szavazott é valaki jogtalanul? úgy hogy népválasztásoknál sokkal könnyebben szívelhető minden gyanút elhárító nevezetes kissebbséggel, mint bizonyos kevés különbséggel vesztetni. E' tekintetben tehát nem gondolkodva most az új rendszer kijátszható oldalairól, nem fejtvén ki, hogy a' közre csupán ennyi intézkedés mitsem használ, a' négy helyeni szavazás legyen czélszerű. Ha már így külön szavazandnak, talán jó lett volna egyszersmind meghatározni, hogy minden kerület maga válasszon magának alsóbb tisztviselőket. Hogy tudja már meg a' felső járásbeli nemesség, ki alkalmas az alsó járásban szolgabírónak esküdtnek 'sat. és viszont; midőn eddig a' nemesség összesége együttevén, egyik járásbeliek a' másikban lakókat könnyen felvilágosíthatták, értesíthették, ezt most csak néhány vezér tehetendi, kik alkalmasint elrendelik egymást a' külön helyekhez képest. Ámde egy két czifra emberrábeszélés után minden legkisebb személy-és ügyesség-ismerés nélkül ezrek javai és személye felett majd határtalan hatalommal ítélő 's rendelkező tisztviselőket választatni vajjon czélszerű, helyes, igazságos é? 4) Árvamegye a' koldulással járó (többféle lopások és zsidó-betődulások ellen intézkedni kívánván, közremunkálásra szólítja fel a' megyét. E' figyelmet érdemlő tárgy választmányra bízott. 5) Egyik fősz. bíránk körülbelül három évvel ezelőtt némi állított visszaélésekért előbb a' p. hirlapban megostoroztatván, később saját kívánságára közgyűlésnek is feladatvén, magamentésnek épen nem mondhatólag, mert bizonyosan jobban tudja nálam, hogy az én visszaélésemet mások hasonló visszaélése nem enyésztheti el, és így tisztaságának érzetéből é? Vagy ha visszaélések akar a' megye tudni, ő ugyan számosakkal és szép czifrákkal szolgálhatni magát eléggé késznek lenni tudta? a' következő kiderítendő: több aféle ususban volt és levő tisztviselői kezeléseket sorolt elő. Nem kedvezett ő a' nyugodt poroknak, régen elholt alisp. tetteket is számált: (nem a' tettek holtak el, hanem az alispán, pedig bár a' tettek holtak vagy ne is születtek volna meg) miként az adózó nép által összefuvarozott 's közhidnak szánt kövekből ez 's ez néhai alispánházat építetett, természetesen nem a' megyének, hanem magának. Nem kimélte említett főbíró ur a' tisztú kart, megemlítvén: miként ez 's ez collega ur hogyan vette örökös zár alá ez 's ezen pénzeket. A' szegény cholera lázadókon mint húzott magának a' rájuk rótt költségeken felül. Másik alszolgabíró egy nevezetes vadászathoz miként hozott csak amúgy majd meg szolgálom fejében ez 's ez boltostól puskaport és sréte. Másik ismét a' kerületében nyomorgó parasztságtól miként szedte be pályinkafőzéshez a' burgonyát negyed áron 's talán még oda is fuvaroztatá 'sat. Illyesekről több különben teljes tiszteletben álló kiszolgált 's most is szolgáló férjfiú vádoltatván nagy költségű törvényszék nevezetett mingyárt kezdetben ki, tömérdek tanu hurczoltatott egyik részről úgy mint a' másiktól 's az eredvény mindéddig az acták halmazában rejlik. Most küszöbnél a' tisztválasztás, hogyan lehesen már az illy bevádoltaknak kijelöltetést várni? Ezek, mint ugyanannyi kedvetlenségek most újra szőnyegre kerültek 's elhatározattak: hogy a' kirendelt törvényszék a' mostan kezdett törvénykezési szak után tartandó közgyűlésre véleményes jelentést tegyen, főispáni helyettes ő maga pedig értesítéssék: hogy egykori kijelentéséhez képest, mely szerint a' tárgy ünnepeles felkérülésekor maga kíván elnökölni a' határozott időre megjelenni méltóztassék. Elvégre mégis talán végít érjük e'

kedvetlenség
Ostorosdinál
kább haszná
ámbár tisztv
soroktól hivo
sportulásoká
mi az olly sz
pénzre is eir
épen ezért le
már csördít
méltósággal
talni. Néhol
is lófogatoka
jén egy vagy
a' kizaklatott
még is el kell
majd kétszer
mentatiót. D
jutok az első
pedig sokkal
bajos volna
míg ez okkal
kerülhetne.
történeedik
érintett fősz
valósággal e
az előbb emli
ritendi. A' b
csak hallja a
ugy valójába
is örömost sz
Hlyeket ohaj
vendetsb kö
ur jelenti: m
liróval még
hárult költség
járás rendjér
het kimerítőj
sleges íromán
többek közt a
ni behajtások
mellyről a' fe
hivatalosan:
kép ennek tí
adni teljes le
mint actiót az
nek annyi év
Közhelyeslés
sok minden a'
zen elharmak
is csak má
lott tb. másn
a' l be, melyly
tákat ugyan
is él, küldötte
jutását szinte
kire hársulz n
sik róppant h
dura? Oh az
számolhatni,
el nem járt v
dőttségre acti
juak, qui hab
szor jó a' vá
tőljára, ha se
nyáján ügyés
tartsa figyel
gyakkal fogla
tatván, ebben
bünt. törv. jav
ben maradt r
rendszer jeler
tetést, valami
látja. 'S így a
tig terjedő fo
a' javító rend
kalmazni. b)
badban, hanc
létében látja
járó következő
te abban pont
laki emberi gy
követett el és
ne bölgyezte
nak bizonyos
megvetettnek
telésére szigor
mélyes elégté

kedvetlenségeknek, 's megtudandjuk: miben volt igaza Ostorosdinak, miben a' főbírónak! közjóra nézve inkább használnak az alapos ostorozások mint ártnak, ámbar tisztviselő urak némelyikének bajos az antecessoroktól híven átvett usustól elállani, 's a' mellékes sportulácskák 's accidentiácskák odaengedni! Hiszen mi az olly szükre szabott fixumocská, az bizony ostopénzre is elmegy, hát bankot miből ad az ember? 'S épen ezért lehet még most is, noha illyenek közzé is van már csördítve, némi illetlenségcskéket, mellyek a' tiszti méltósággal bizony furcsán kacsinanak össze, tapasztalni. Nehol a' tisztviselő urak ha bizonyos köpeny alatt is lófogatokat (zugokat) bérelnek 's keresetszűnés idején egy vagy más helység szegény majorságába küldik a' kizaklatott párá at javulásra. Ezt perse sajnósan de még is el kell nézni, mert majd hosszú töltést mérnek, majd kétszeres mennyiségben róják a' helységre az alimentatiót. De talán majd magam is Ostorosdi ur díjára jutok az oféle ne nyulj hozzámok merész illetése miatt, pedig sokkal szegényebb legényke levén Ostorosdi urnál bajos volna elég ki nem forgatható tanúkkal előállnom, míg ez okkal móddal tisztviselő uraknak könnyebben sikerülhetne. És épen azért, nehogy valami non putaram történjék velem, szükség kijelenteni: hogy én sem a' fent érintett főszolgabíró ur, sem collegáji állított tetteit valósággal elkövetetteknek lenni nem tartom addig, míg az előbb említett törvényszéki eljárás azokat fel nem derítendi. A' bérlett lófogat sem ette szénámat zabomat, csak hallja az ember eféléket 's ohajtja: bár ne volnának ugy valójában. Aztán az igen nagyra becsült tiszti kart is örömet szeretném szonnyetlen tisztaságban tisztelni. Illyeket ohajtani pedig azt hiszem szabad. Bárcsak örvendeseb közlésekkel szolgálhatnék már, de 6) Egy tb. ur jelenti: miképen ő collegájával 's a' járásbeli szolgabíróval még az 1831 ki zemplényi lázadás elkövetőire hárult költség behajtása végett levén kiküldetve, az eljárás rendjéről többszöri sürgetés ellenére most sem tehet kimerítő jelentést, a' mennyiben a' mellékleti szükséges irományokat collegája magánál tartja. Ezen tárgy többek közt az, mellyben némi tulságos 's illetőség elleni behajtásokat mondott előbb vádolt főbíró ur rejteni 's mellyről a' fenérdeklött törvényszék elnöke azt jelente hivatalosan: hogy amazokkal olly kapcsolatban áll, mikép ennek tisztában léte nélkül amazokban véleményt adni teljes lehetetlen. Mit lehet hát egyebet határozni mint actiót az irományokat magánál tartó 's küldetésének annyi év szép sora alatt is meg nem felelt bíróra. Közhelyesséssel megállapított az actio! Ámde mint sok minden a' nap alatt, bizonytalan és változó, úgy ezen elhamarkodott 12 évi elmulasztásra határozott actio is csak más napig tartott, mert ki hitte volna! a' vádolt tb. másnap documentumokkal spékelt nyilatkozást a l be, mellyből az sül ki: hogy a' nála lenni állított actákat ugyanazon tbnak egy bizonyos hajdu által, ki most is él, küldötte át, melly tb. ur tegnap azoknak kezéhez nem jutását szinte documento tenus nyilvánította. No actio! kire hárulsz már most? egyik tb. épen ugy mint a' másik roppant hitelességű személy. Talán a' szegény hajdura? Oh az neki nem kompetál, vele rövidebb uton számolhatni, azonban nem isterheli a' gyanu, mintha el nem járt volna kötelességében. Tehát az egész küldöttségre actio? ez helyén volna, de még is csak várjuk, qui habet tempus, habet vitam, ránk nézve is sokszor jó a' várakozás. Záros határidő még egyszer 's utóljára, ha sept. 6 kára a' jelentést be nem adják, mindnyájan ügyészi kereset alá vonassanak, 's a' határidőt tartsa figyelemben az elnök alispán. 7) Az orsz. tárgyakkal foglalkodó választmány jegyzőkönyve olvasatván, ebben az országos választmány által kidolgozott bünt. törv. javaslatra tettelek észrevételek. Figyelmemben maradt főhatározatok: a) Zemplény megye a' bünt. rendszer jelen helyzetéhez képest, még a' halálos büntetést, valamint a' botoztatást is megszüntethetőnek nem látja. 'S így az orsz. választmányi javaslatban álló holtig terjedő fogság helyett mindenütt halálos büntetést, a' javító rendszer behozatalaig pedig botoztatást kíván alkalmazni. b) A' halálos büntetés végrehajtását nem szabadban, hanem zárt helyen, de hiteles bizonyság jelenlétében látja czélszerűnek. c) Bizonyos vétségek után járó következtetésekre nézve elévülést ohajt, mert szerinte abban pontosula' büntetés philosophiája, hogy ha valaki emberi gyarlóság vagy vigyázatlanságból vétséget követett el és a' társaság figyelmét magára vonta, azért ne bölvegeztessék örökös rosznak, hanem ha javulásnak bizonyos idő alatt szembeünlő jeleit adja, több megvetettnek ne tartassék. d) A' párviadalok megszüntetésére szigorú törvény alkotassék 's mivel illyféle személyes elégtétel-szolgáltatás, gyilkosság vétsége nél-

kül tanúk és segédek hiányában nem történhetik, következésképp e' veszélyes viadalnál a' segédek mintegy részesekeknek tekintendők: ezekre is aránylagos büntetés szabassék. e) A' becsületsértők ide nem értetvén a' köz tanácskozáskori tüzös elragadtatásból származott sörtések, ha szinte később visszahúzzák is becsületlenkedésüket, mégis a' vissza nem huzott becsületlenítés díjához mérsékelten bírságotassanak. f) Istenkáromlók, ünneptörök visszaretentésére szinte törvény alkotassék, ünneptöröknek azonban ne magyaráztassék az olly véletlen 's bizonyos veszélyt vagy kárt távolító munka és foglalatosság, melly a' szent írásban is megengedték, t. i. ha szamarad szombaton a' verembe esnék, vajjon nem huznád e' azt ki? hanem a' szántszaúndokos 's mellőzhető dolog csak. Az utazás, melly többnyire szándékos 's néha mellőzhető, még is kihagyatott a' vétségt sorból. g) Az eljárás tárgyában: a' kir. és szepességi város köre és hatósága, a' czélba vett elrendezésig függesztessék fel. h) A' javaslatban ittott nem levén határozott értelmök a' kifejezéseknek 's több helyen illyes formák: hogy a' kötelesség-pontatlan tisztviselő elmozdítathassék, 's több eféle „hasson hessen“ fordulván elő: ezek mind határozott kifejezésekkel cseréltessenek föl. i) Különbözvén a' rabság a' fogságtól, rabságban minden vétkecs hasonló öltözetben szenvedjen, fogságban pedig saját öltözetét viselhesse. Az eledelke neveltség 's előbbi élésrend fokozatához képest szolgáltatassanak ki, mert az emberek módja 's állapota közti nagy különbség azt kívánja, úgy hogy ha a' durva pór saját tüzhelyénél kapható eledelke helyett a' fogságban izletesbelet találja, akkor vágyva vágnék állandón ott lakni 'sat. k) A' kerületi börtönök építetési költségére nézve: minthogy Zemplény orsz. gyűlési utasítása szelleméhez képest adózni nem akar (garasozni talán fog) csupán azon esetre bocsátokzik a' költségfelőli rendelkezésbe, ha még is illy kerületi börtönök csakugyan a' nemesség fizetése nélkül nem létesülhetnének. Melly esetre nézve olly véleményt adott a' választmány: hogy a' költség személy után vettessék ki; a' mennyiben mind a' tolvajlás, mind a' gyilkolás a' személy és ingó vagyonok ártalmára lennének, ingatlan vagyont ellopni nem lehetvén. A' személy pedig és kinekinek szegénysége egyiránt becses. Ezen okoskodás azonban leszavaztatott 's a' költség birtokaránylag határozatott majdan kivettetni. A' mennyiben igaz, hogy személyét kivált férjfiaknál senkitől sem lopták el, 's ha lopták is többnyire megjárják vele, földet sem lophatnak az is, igaz: de egy hercegtől, gróftól 'sat. lophatnak százezer forintot, midőn Szegény Jánostól két huszast sem, az ur ezreket érő lovait épen úgy ellophatni mint Kendy szamarát: azért mégis csak az következik, kinek mennyivel több öriztetni valója van, annál többet fizessen. Ugyanezen választmány a' hozzá utasított törvényhatósági levelek iránt is előadta véleményét, jelesen: Pest megye ismertes intézkedését, melly felsőbb helyről megsemmisítettett, időelöttinek találta, 's ez helyben is hagyatott. A' bányavárosok kérelmét méltányolta 's pártoltatni javallja; pártoltatni is fog. 8) Trencsény megye levele, mellyben a' hon polgárainak a' miatti nagy hátramaradását 's károsodását fejtegeti, hogy országgyűlés alatt a' felső törvényszékek nem hivataloskodnak, arra tette ismét figyelmessé a' megye Rdeit: hogy ez uj erősségül szolgálván a' hongyülés helyének Pestre tételére, ezen áttétel a' trencsényi levélben kimutatott okoknál fogva is szorgalmazassék. 9) A' szepességi 16 város kerületének újabb levele az elrendezés tárgyában; Zólyom megye bizonyos közlés kinyomatásának akadályoztatását panaszló, választmányhoz utasított. Liptó és Tolnád, ez utóbbi a' levelezések címjének kurtítását tudatja, tudomásul vétetett. Ennek nyomán 10) a' megye keblében folyani szokott hivatalos levelezésre is elhatározatott: hogy minden tekintetes nemes nemzeti és vitélő czim mellőztessék, 's csupán a' név és hivatal irassék fel pontosan. 11) Nádor ő fens. a' szerencsétlen miskolcziai segéllésre hű atyai kebelből fakadt részvétellel szolítván fel a' megyét, az alispánilag már előleg is megtett rendelkezések sikeresítettét határozattak. 12) Borsodszomszédos értesítésül húsárszabását tudatja, melly kapós alkalmul szolgálván a' leszállításra, a' marhahus fontja 9 krra csökkentetett, midőn Borsodban 11 kr. Csak kedves az az olcsó hus, egye a' ki szereti. Mindig magukat büntetik a' lejjebet kiabálók, mert mérsárosink ugyanazon vásárokon vevén 9 krra marhát, mellyeken a' szomszéd megyebeliek 10—11 krra alhatnak, bizony részünkre csak a' selejtest fogják venni. Ide teszek záradékkul egy kis neveltséges történetet: Gallicziából egy hivatalos deák levél érkezett, nem tudom mellyik gyűlésre, mellyben előadatik, mi-

képen n. n. helységből n. n. zsidó leány megszökvén és a' mint tudhatni Zemplény megyének Ujhely nevű városában tartózkodván, szíveskednék a' megye a' nevezett leányt szökése helyére visszakisértetni, ez mondom deáku volt írva. A' jegyző, kinek a' levél olvasás végett adatott, nem tudom azon megvetésből 's honfui buzgalomból é hogy ha tudna sem akar tudni diáku? vagy el sem olvasván? rá írja a' határozatot, hogy ez 's ez járás de nem az ujhelyi szolgabírája keresesse a' szökévenyt és tegyen jelentést. A' szolgabíró beadja épen most jelentését 's hűsögesen referálja, miképen a' nevezett szökéveny járásában nem találta sőt mi több ollyan nevű helység, millyen a' diák levélben említették, egész Zemplény vgyében nincs. A' hiteles jelentésre! nem lehetett egyebet természetesen határozni mint azt: hogy a' megkereső gallicziai hatóság tudósítsassék, miképen ollyan nevű helység Zemplény megyében helyet nem foglal. Azonban szerencsére egy még diáku talán jobban mint magyarul tudó tiszti ügyész ur csupán elfelutatóból kezébe veszi az actákat, megolvassa a' diák levelet 's látja: hogy a' lány tartózkodása Ujhely, 's így Zemplény megye székvárosa, erre tüstint figyelmeztetvén a' gyűlést, lön egy kis kacaj, miképen jegyző és szolgabíró a' gallicziai helységet kerestette 's kereste Zemplényben, honnan a' leány megszökött. No de ez csak vigyázatlanság, tegyük kerékvágásba a' megakadt dolgot, adassék ki az ujhelyi járás szolgabírájának, talán jobban ért diáku! Bizony lám csak még is jó volna diáku tudni, a' kezünkbe került tárgyat pedig megforgatni, mert az illyenek majd elárulják/sajátságunkat, tessék választani, mellyiket? — Még egyet: Ujhelyben gyűlés alatt német színészek mulattatták a' nézőket, ha ugyan nem untatták, s az van hátra, hogy tót színészek jönnének még! Ismét egy más: hírlapokból olvastam, hogy Pesten bizonyos jó forrású viz krájezárért árultatott, nehogy Ujhelyben is illyes valami történjék a' megyeház előtti kútnál, hol napontai verekedés, 's edénytörés nélkül bajosan kaphatni vizet, jó lenne talán a' részvényesek engedelmellett a' két év előt készítettett, 's nagy hírrel felrakott lámpákat, mellyeket az ezüst holdnál egyéb soha sem világít, eladni, és a' bejövendő pénzből alkalmas helyen egy más kutat ásatni? Végre: a' miskolczai tűzvész figyelmessékké tevén minket is a' megye minden épületei biztosítottatni fognak. Fáj ugyan némelyeknek, hogy külföldre még törvényhatóság is adózik, de magunk képtelenek vagyunk olly intézetet létesíteni, még is jobb valami mint semmi — bármindenki ugyan ezt tehetné.

Réti.

Szerbia.

(A' belügyek szabályoztatása. A' berát kihirdetik.) A' török határszélről sept. 6 áról írják, miszerint jelenleg nyugodt levén Szerbia az ideigl kormány a' belügyek szabályozásával foglalkodik. E' végett Lieven napokint több órát dolgozik a' fejedelemmel, kajmakánokkal 's a' tanács némely tagjaival, 'sa' legközelebb napokban számos rendelet fog kihirdettetni. Különösen egy tartalmas dolgozatot emlegetnek, melly a' paraszrend status- és magányviszonyait szabályozza, azt minden zsarnokság 's elnyomás ellen biztosítván. Ezen új szerkezetét a' szerb paraszrendnek hasonlítani mondják az oláhországi 's moldvai rendszerhez. — Sept. 14 én d. e. tizedfél órak. a' berát szokott ünnepélylyel kihirdettetett. A' gyűl. helyén felállított 5 sátor közepésjében Lieven, a' zimonyi parancsnok, eszéki dandárnok, több ausztriai tiszti 's az angol, francia 's orosz consulok helyet foglalván, Sándor hgért küldöttség ment, ki lóháton megjövén, Hafiz pasát szinte küldöttség hitta meg, megérkezte után egy selyem-zsákból a' 6 láb hosszú 's 2 láb széles berát kivettett 's veres posztóval bevont emeltebb helyről fenhargon felolvastatott. Az eredeti berát felolvasta után pedig annak szerb fordítása szintugy olvasatott. A' jelen volt 10—15 ezer szerb levert lélekkel némán hallgatott 's a' síri esendét csak a' felállított szerb és török katonaság indulása zavará meg. Ezután Sándor hg nagy kísérettel templomba ment, onnan az isteni tisztelet 's egyházi beszéd végeztével, mellyet Péter érsek tartott, haza térvén, a' tisztikar, consulok, papok 's helységbeli vének udvarlásait fogadál el.

Amerika.

(Hayti. Éjszakamerika. Mexiko.) Haytiban ellenlázadás ütött ki: néhány száz elégületlen Salomons tábornok vezérlete alatt kelt fel, de könnyű móddal az erdőbe ugrattatott; mintegy 3 ezer ellenben Jeremie város körül Lamotte, Adisson, Zamore és Bonbon tábornokok vezérlete alatt gyűlt össze 's nevezett város

két ízben támadá meg, de szerencsétlenül, nagy veszteséggel 's kik fenmaradtak az erdőbe menekültek, Lamotte, Adisson, és Zamore elfogatván másnap agyonlövettek. Illy győzelmek után a béke ismét helyreállott. — Északamerikában a közleg elnökválasztáshoz nagy készültek tétetnek, a mostani elnöknek semmi reménye a megválasztáshoz, mert igen valószínű, hogy a whigpárt győzedelmeskedendik, mellynek jelöltje Clay Henrik. A követválasztások, Tennessee és Északkarolina kivételével minden statusban leginkább a demokrata párt részére ütöttek ki. Washingtonban kincstári tisztviselő Dowde közkincsorzás miatt szokott fenyítőszék által fog itéltetni, a pénzügyminiszter pedig tanuleendő. — Mexiko és Yukatan közt félrevezető győzelem kötött, melly idő alatt hihetőleg végkép ki fog a két ország egymással békülni. A mexikói sereg főparancsnoka egy várban fogva van 's hadi törvényszék elibe fog állítani.

Spanyolország.

(Barcelonában folyvást tart a vérengzés. Választási mozgalmak és remények.) A barcelonai zendülők száma alig megy 1200ra, 's ámbár ezek is mind a legalsó néposztályhoz tartoznak, még sem veszítik bátorságukat, hanem legnagyobb elszántsággal harcolnak a kormánypárti katonaság ellen, 's nyiltan kimondják,

hogy nem szünnnek meg, míg a valódi szabadságot Spanyolországban helyre nem állítják. E lelkesülés sept. Skán a polgárkatonaság egy részét is hozzájuk csatolá, 's az összes erőnek Prim is engedni kényszerült. A monjuichi parancsnok ez alatt folyvást lödözötti Barcelonát, a mi különben igen furcsa, miután tudva van, hogy a mostani kormány pártívei olly keserűen keltek, ki Espartero ellen e város lödözése miatt, most pedig magok is ugyanezt cselekszik. Egyébiránt Barcelona példáját folyvást több város kezdi követni, 's még megtörténhetik, hogy Espartero ujonnan szerepelni fog Spanyolországban. — E fegyverzörgés közepett mindennél nagy szorgalommal készülnek a választásokra, 's a miniszterek erősen reménylik, hogy népszerűtlenségük növekedése daczára is többséget nyerendnek a cortesben, mivel a jelesb tehetségű szónokokat részint pártjokra edesgeték, részint pedig az ország határiból száműzék.

Anglia.

(Néhány rebekkaita elfogattott. Vallástürelmi példa. O' Connell irlandi parlamentje.) Rebekka éslányai, néhány héti pihenés után, ismét dulakodni kezdnek, 's a válmházakat minden tartózkodás nélkül fényes nappal rombolják, de legközelebb néhány főbb kolomp fogságba jutott, 's így alkalmasint az egész csapat

pusztításnak ohajtott határ fog tüzetni. — Matthew folytatja józansági téréit Angliában, 's nem rég a norwichi protestans püspök nyilvánosan kezét fogott vele, mondván, benne nem a más vallásu papot, hanem csupán jószándéku embert és testvért tekint. E szép nyilatkozatot nagy tetszéssel fogadá a sok ezerre menő gyülekezet. — O' Connell 300 tagból álló tanácskozó társulatot kíván szerkeszteni, melly ideiglen az irlandi parlament helyét fogja pótolni. — Viktória királyné sept. 12én Londonbul Ostendébe rándult férjestül 's udvari kíséretestül, a belga kir. család látogatására.

Franciaország.

(A kir. család St. Cloudba költözött. A fiatal Napoleon hg jelen helyzete.) Viktória királyné eltávozta után a kir. család azonnal St. Cloudba költözött, hol a levegő kedvezőbb leend a folyvást beteges Orleans hercegnőre nézve. — Krisztina özvegy spanyol királyné nem fogadá el a meghívást Eube, mivel az angol kormányra nehezelt, melly házassági terveit átmetesz. — A fiatal Napoleon hg iránt folyvást olly nagy rokonszenv mutatkozik a katonaságnál, hogy a hami őrséget minduntalan változtatni kénytelen a kormány. E rokonszenv következtében igen természetes, hogy nem egy hamar fogja őt szabadon bocsátatni a kormány. —

ÉRTESÍTŐ.

Gőzhajók járása.

ndul: Pestrül Pozsonyba 's Bécsbe mindennap egy gőzös regg. 7 órakor 's minden szerdán és vasárnap reggel egy rakhajó. — **Bécsbül Pozsonyba 's Pestre** szinte mindennap egy gőzös délutáni 2 órakor, ezenkívül minden vasárnap és csütörtökön egy rakhajó. — **Pestrül Zimony 's Orsova** felé majus elejétől october végéig, hajnalokor hetenkint kétszer (vasárnap és csütörtökön) **Ujvidék** felé minden kedden, **Mohács és Eszék** felé minden pénteken egy utasi gőzös; végre **Zimony és Drenkova** felé minden vasárnap és csütörtökön, az aldunára mindenkor regg. 5 órakor. E fölött **Pozsony és Bécs** közt mindennap megfordul **Bécs** nevű gőzös. Erkezik: **Pestrül Bécsbe** 's viszont mindennap; **Orsova és Zimonybul Pestre** minden vasárnap és csütörtökön.

A' legszerencsésb sorsjáték.

Magyar honunk fővárosában 's Ausztria tartományai egész kiterjedésökben alkalomnak nincs hiánya, Fortuna égi asszony udvarlására. Sehol olly világban olly könnyű egy uraság- vagy palotatulajdonossá lenni, sehol olly csábító remény nem nyujtatik, 200 ezer, százezer forint 's több efféle summák nyeresére csekély tulajdon veszteséssel, mint épen itt. És vannak mégis, kik vonakodván, a tapasztalás régi mondását hiúnak vélik:

Ki a szerencsét esdeklí,
Tágas ablakot nyit neki,

és a' sorsok megszerzését tagadják, és a' szerencse m darait nem ápolják, hogy ezek közelebb csálódva, arany tojásukat a' gazdaságok után szomjas halandók lábaihoz ejtsék.

Szép ugyan maga talentomával summákat megszerzeni; kecségető nagyra-vágó speculatiók kivánt díjjal erszényét telve látni; bájosló egy dus házasság, egy roppant örökség ábrándozása, de vajjon más utak a' szerencséhez nem vezetnek? Bajtársaink egyike messze tengerek habjait hasítja, egy veszélyes kalannek? Bajtársaink egyike köztölt életet koczázva; egy másik leghajába a' felhők dozás szirtjei s szélvészai között életet koczázva; egy harmadik a' pénzkelet hullámaiba siet ezeket pazarolni; egy felé emelkedik; egy harmadik a' pénzkelet hullámaiba siet ezeket pazarolni; egy negyedik koczát, kártyát felkeres, kevés vagyonát a' zöld asztalnál áldozandó; egy ötödik az arany követ nem leli, de pénze füstben elenyészik; egy hatodik a föld élet 's vagyon tipratása csak legcsekélyebb áldozatai illy diadalmatlan küzdesnek. Ki tagadná ekkor, hogy sokkal biztosabb a' szerencse istenasszonya ellen, egy sorsjáték ártatlan párvindalában paizsot emelni? Négy pengő forintért olly szerencsés lehetek, mint Elszler Fani gyöngykoszoruzta vándorlásával Amerikában: olly szerencsés, mint Rubini hatalmas szavával, a' nélkül, hogy valaha kénytelen lennék hallani, hogy pengő hangomat elvesztettem; au contraire hangom épen akkor igen pengő leend; négy forintért az élet minden alkalmatlan viszonyait hátra hagyom, azonfélelem elmellőzésével, hogy tervem kivitelében vagyonomat, életemet reményemet, jövődömet kárhoztassam.

Álmodnak az emberek 's álmaikban a' legközelebb huzásban kijövő számokat látni akarják; álmodnak egy rejtett kincsről, az 13 mutat; egy ragyogó hirtöröl 22; a' császáról 90; 's a' három becses számot tehetségök szerint, meg rakják, csábításukat csakhamar tapasztalandók. De ha ezt kerálnék is, Pannur sorsjátéka, még mindig a' közönséges lotteria clragadó tündérképeit sokkal felülmulja; emebben öt forinttal, hat ezer aranyál többet nem nyerhetni. Pannur játékában, négy forinttal 20,000 darab aranyt nyerni képesek vagyunk; ez mégis csekély megfontolást érdemel, és nem hisszük, hogy Pannur egy illy ajándéka, bárkinek pannicus ijedséget okozna.

Azonfelül Pannur sorsjátéka a' részvevők minden ágaiban igen nagy kedélylyel fogadtatott. Ezen játék is mint az ugy nevezett kis lotteria kilenczven számból áll, egytől kezdve kilenczvenig 's épen ugy öt szám által ambókkal ternőkkal kecséget, mint azon bájos játék, mellyben már eldődeink részt vőnek 's nagyapáink örömet lettek. Mind a' mellett Pannur terve egészen új, legújabb, legcélszerűebb. 'S ez mind inkább pártfogásra ösztönöz. Mert mind azok, kik a régi módon nem nyertek, ezen új uton bizonyosan nyerni fognak.

Czelunk itt nem lehet az igen eszmésen kidolgozott tervet leirni, olvasóink fárasztásukra; ez ugy is mindenik kezében vagyon 's csak néhány pontjait kívánjuk megjegyezni, t. i. hogy e' két nagyszerű sorsjáték egybekapcsolásával, a' midőn mindegyik szín (vörös és kék) magára és épeu annyi, ha nem több készpénzbeli nyeresékre, mint más egyes jószágok kijátszásánál az egészre számolhat. Az ezen elosztással magát kiténtető sokkal nagyobb nyereségi 117,480 ternök, mindegyik színben, mind a' két fő nyeresére [a' mödliangi pompás palotára vagy 200 000 forintra, és a' riedi nagy értékű öt realitásokra] vagy 100,000 forintra, ugy a' tízenyolez nagy nyeresékre, mellyek 25,000, 15,000, 12,000, 10,000, 8000, 7500, 6000 's így lejjebb 1200 forintban állnak, mind pedig a' melleskes 1700 nyeresékre, mellyek kétféle érvényes dotatiokra osztanak, játszanak. Ah milly kellemes játék ez, milly vonzó, milly varázsszesítő! azon bizonytalanság, mellyik színeknek esik a' huzással a' terv szerinti fő nyereség, és nagyobb nyereségek mellyiknek jutnak, már magában megér 4 forintot. Négy forintért meg nem szűnő reményt, édes várakozást, négy forintért égi ohajtást, végre jutalmazó elértést szerezni! nem lehet ennél ocsóbb lelki gyönyör.

Továbbá az ingyen bizonylevelek (gratis-certificate) mindegyik hat terno áttételét vagy is hatszoros sorsot képez, 's e' szerint egy illyen bizonylevél nemcsak a' 200,000 ft és 100,000 ft főnyerést, hanem ezenfelül a' 30,000 ft-os ingyen nyertes dotatiót, mind n más kilencz r. illy elkülönözött dotatiók nagyobb nyereséket is egyszerre találhatja. —

Az egész elsorolásnak minden lehető terno áttételével 90 számra való szorításával, a' fő és melleskes nyeresékre nézve a' kilenczven számból kihuzott 5 számok közül három számnak eltalálása kitétszőleg könnyebb és bizonyosabb, mint minden más jószág eddigi sorsolásánál volt. —

Végtere e' nagy mennyiségű nyeresék, u. m. 200,000 ft, 100,000 ft, 25000 ft, 15,000 ft, 12,000 ft, 10,000 ft, 8000 ft, 7500 ft, két 5000 ft-os, kettő 4000 ft, kettő 3000 ft, kettő 2500 ft, kettő 2000 ft, kettő 1500 ft, kettő 1400 ft, kettő 1200 ft, kettő 1145 ft, kettő 1000 forinttal olly gazdagon 's célszerűleg osztattak el, mint illy összealkotással eddig még helyütt nem találtattak és minden részvevőt kielégíthetnek annál is inkább, minthogy a' legkisebb nyerő sors is csupán két számnak a' kilenczvenből való megtalálásával, 100 ft, 50 ft, 25 ftot, és így legalább harmadfélszer a' feltett pénzt nyerheti és az egész fél milliónyi és 150,000 ft. összeg készpénzbeli nyereséire is, minden habár csak egy bizonylevélnek birtokosa egyáltalában számíthat.

Még ezzel is Fortuna mennyasszony adakozásait be nem végzi; ugyanis a' fél milliónyi és 150,000 ft nyerhetés mellett a' maga kedveltjeinek a' még 100 db hg Eszterházyféle sorsokat a' hét millió kölcsönvételéből és 50 db 1839. évi status kölcsönleveleket a' 30 millió kölcsönből, a' mellyekből egy 750,000 frntig, kettő 625,000 ft, kettő 560,000 ft, és így lefelé, 60 darab pedig 100,000 ftig, nyerhetnek — 's így nemcsak most, hanem sok esztendő lefolyta alatt egyaránylag szerencsések lehetnek — hol találni olly elégíthetlent, ki mind ezt kevésnek venné!!

Visszaterünk tehát főlebbi erősítésünkre, hogy ezen sorsjáték egészen új, 's ki a' régi uton nem üdözött, ezen mostanit annál több kedvvel kísértse meg. Mindenkit, — szerencse után vágóit még 1szer közmondásunkra figyelmeztetjük:

Ki a' szerencsét esdeklí,
Tágas ablakot nyit neki. 2—3.

Hirdetés.

A' nngu k. udvari kincstár rendeletéből közhírré tétetik, hogy n'hai kalocsai érsék klobusiczi Klobusiczky Péter hagyományához tartozó mintegy 500 darab sertés és 100 darab kimustrált juh, folyó évi oct. 2d. 's ezután következő napokon Bács mezővárosban tartandó nyilvános árverésutján legtöbbet ígérőknek kész pénzfizetés mellett el fog adatni. Nemkülönbön ugyanazon alkalommal a' tentsaniki, Pakan, Guvniste és parlagi erdőkbenei makkoltatás a' legtöbbet ígérőknek kibéreltetik.

Továbbá october 10kén 's után köv. napokon Hajós mvs mellett létező Hildi pusztán tartandó nyilvános árverés utján mintegy 400 darab szavasmarha, u. m. jármos ökrök, bikák, tehének, üszök, tinók, borjúk 's mintegy 600 darab kimustrált juh a' legtöbbet ígérőknek kész pénzfizetés mellett el fog adatni.

A' venni szándékozók ezennel meghivatnak hogy oct. 2kán Bács mvsban, oct. 10dikén pedig a' hildi pusztán jelen lenni sziveskedjenek. Budán sept. 16kán 1843. 2—3.

F. eszt. oct. 1jétől kezdetét veendő évnegyedre előfizetést Budapesten boritéktalan péld. 2 fr. 40 k. postán 3 frt 20 krral elfogadnak mind a' kir. postahivatalok mind a' Jelenkor és Társalk. szerkesztősége.

Szerkeszti Helmecczy. — Nyomatik Trattner-Károlyi betűvel, uri-utca 453.

Megjel...
Foglal...
Amerika...
Spanyol...
Anglia...
Francia...
Hugo...
Török...
Értésítő.

Ó es...
történt...
Sándor...
szék üln...
kornokot...
feletti fog...
Én...
igazgatás...
a' ngos 5...
alatt jelen...
50 ujnöve...
Mátray Gá...
A' ki...
jesztő...
ves kötele...
az iránt...
dedovó p...
ítteni ide...
ban 1024...
elején me...
le 's a' kis...
venni oha...
megnyitá...
tul adatni...
egyesületi...
Szi...
által öcs...
alatt a' mo...
játék v a...
lésbe fog...
csi be c...
eszközök...
jutányos...
nek kellem...
sül a' bud...
munka- 's...
gönyök tar...
nemcsak a...
tekintend...
közöket ny...
síthatlanul...
tel kértne...
öszletet be...
tárba leté...
gyeket ped...
ezen zárí...
szesítendő...
dán 1843...
tolt ülésb...
„Leh...
kulcsot kid...
na az, hog...
nék ki, az...
annak fele...
szerint ige...
Illy o...
ellen gördi...
capacitása...
uttal a' legg...
mindenütt